

POSTANOWIENIE

Dnia 27 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

SSA Bogusław Dobrowolski

w sprawie z wniosku W. R.

przy uczestnictwie I. R., E. H., K. H., K. M., A. K., H. W., I. W., K. D., S. D. i M. M.

o zasiedzenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 27 czerwca 2017 r.,

zażalenia wnioskodawcy

na postanowienie Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 10 listopada 2016 r., sygn. akt III Ca (...),

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 10 listopada 2016 r. w sprawie o zasiedzenie z udziałem I. R., E. H., K. H., K. M., A. K., H. W., I. W., K. D., S. D. i M. M. Sąd Okręgowy w Ł. odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawcy W. R., złożoną od wyroku z dnia 22 czerwca 2016 r. Podstawą odrzucenia skargi było nieuzupełnienie w przepisany termin braków fiskalnych skargi.

Wnioskodawca wniósł zażalenie na powyższe postanowienie z wnioskiem o zbadanie w trybie art. 380 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. postanowienia Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 13 października 2016 r., którym oddalono jego wniosek o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej. Skarżący zarzucił błędną ocenę jego sytuacji majątkowej poprzez przyjęcie, z naruszeniem przepisów art. 102 i 103

ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, że uzasadnia ona odmowę zwolnienia od kosztów sądowych. Wskazał ponadto na pozbawienie prawa do sądu wynikającego z art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Sąd Najwyższy zważył:

Na postanowienie sądu drugiej instancji w przedmiocie rozstrzygnięcia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych nie przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego. Judykatura przyjmuje jednak zgodnie, że jeżeli sąd nie uwzględnił wniosku o zwolnienie od uiszczenia kosztów sądowych, a nieopłacenie skargi kasacyjnej stało się jedyną przyczyną jej odrzucenia, w ramach postępowania wywołanego zażaleniem strony na odrzucenie skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy kontroluje także, na wniosek strony zgłoszony w zażaleniu na podstawie art. 380 k.p.c., postanowienie sądu drugiej instancji odmawiające zwolnienia od kosztów sądowych (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 marca 2000 r. sygn. akt I CZ 259/99 niepubl., z dnia 17 stycznia 2003 r. I CZ 193/02, niepubl., z dnia 29 kwietnia 2003 r. V CZ 45/03, niepubl., z dnia 28 kwietnia 2004 r. III CZ 22/04 nie publ. oraz z dnia 19 listopada 2009 r., IV CZ 75/09, niepubl.). Sąd Najwyższy w ramach art. 380 k.p.c. nie orzeka w tym zakresie merytorycznie, jedynie ocenia prawidłowość wydanego postanowienia o oddaleniu wniosku, zatem jego rozstrzygnięcie pozostaje nadal w zakresie kognicji Sądu drugiej instancji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2015 r., IV CZ 3/15, nie publ.).

Zażalenie wnioskodawcy w omawianym zakresie jest uzasadnione. Trafnie podnosi skarżący, że wskazana jako jedyne źródło dochodów „renta chorobowa ZUS” w kwocie 731,64 zł (poprzednio zasiłek MOPS w kwocie 604 zł) uniemożliwia poniesienie kosztów sądowych bez uszczerbku dla utrzymania koniecznego. Chybiona i dowolna jest również ocena, że skarżący mógł, licząc się z możliwością złożenia skargi kasacyjnej, poczynić na ten cel w okresie poprzednich kilku miesięcy odpowiednie oszczędności. W oparciu o takie same w zasadzie dochody wnioskodawca uzyskał w toku postępowania rozpoznawczego zwolnienie od kosztów sądowych. Wprowadzie każdy wniosek o zwolnienie z kosztów sądowych rozpatrywany jest niezależnie od wniosków go poprzedzających, jednak gdy na poprzednich etapach postępowania stronie

przyznano zwolnienie od kosztów sądowych, odmowa udzielenia takiego zwolnienia w postępowaniu kasacyjnym wymaga stwierdzenia, że sytuacja skarżącego w jakimś aspekcie uległa poprawie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2017 r., V CZ 7/17 oraz z dnia 10 listopada 2016 r. - nie publ.). Zgodzić się natomiast należy z tą częścią motywów Sądu drugiej instancji, w której zwrócił uwagę na znaczącą rozbieżność pomiędzy wykazanym dochodem a ponoszonymi wydatkami. Może ona świadczyć o ukryciu części dochodów lub niezrozumieniu treści druku oświadczenia złożonego przy wniosku. Sytuacja ta uzasadniała powzięcie wątpliwości i zarządzenie przez Sąd na podstawie art. 109 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych stosownego dochodzenia. Ponownie przystępując do jego rozpoznania wniosku Sąd powinien zatem wezwać wnioskodawcę, pod rygorem odpowiedzialności z art. 111 ust. 2 cyt. ustawy, do złożenia wyjaśnień.

W tym stanie rzeczy wobec zasadności zażalenia w części kwestionującej odmowę zwolnienia z opłaty od skargi kasacyjnej, która doprowadziła do odrzucenia tego środka zaskarżenia, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁶ w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 13 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie.

jw

r.g.